

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 269/2021 z 15. apríla 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov doručенú ústavnému súdu 4. marca 2021, v ktorej sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhujú prikázať vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznať každému z nich primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľom bolo uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV Gv 4/11 z 20. februára 2012 vznesené obvinenie pre 18 skutkov za pokračujúci zločin zneužitia právomoci verejného činiteľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s pokračujúcim prečinom poškodzovania cudzích práv § 138 písm. b), h) a j) Trestného zákona. Prokurátor podal 8. februára 2016 na Okresnom súde Trenčín obžalobu vedenú pod sp. zn. IV Gv 4/11/1000. Okresný súd vydal uznesenie č. k. 2T/11/2016 z 25. októbra 2016 o postúpení veci sťažovateľov na prejednanie a meritórne rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava III. Prokurátor generálnej prokuratúry podal proti predmetnému uzneseniu sťažnosť. Krajský súd v Trenčíne podal návrh na Najvyššom súde Slovenskej republiky na odňatie predmetnej trestnej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 3To/19/2017. Najvyšší súd uznesením č. k. 6Ndt 18/2017 z 5. septembra 2017 rozhodol, že trestná vec sa súdu neodníma. Následne krajský súd uznesením z 5. marca 2018 rozhodol, že vecná a miestna príslušnosť je daná Okresnému súdu Bratislava I.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je tvrdenie, že postup všeobecného súdu v ich trestnej veci od 25. októbra 2016 prebieha neracionálnym až účelovým prerozdeľovaním veci medzi tromi senátmi všeobecného súdu, vyznačuje sa neefektívnou činnosťou, ale aj celkovou neprimeranou dĺžkou doterajšieho konania. Okrem iného sťažovateľa uviedli, že v trestnom konaní od vznesenia obvinenia do podania obžaloby (od 20. februára 2012 do 8. februára 2016) uplynula neprimerane dlhá lehota v súvislosti so zisťovaním a objasňovaním skutkového stavu orgánmi činnými v trestnom konaní. Dňa 8. februára 2016 bola generálnou prokuratúrou podaná obžaloba na všeobecný súd, no vo veci nebolo dosiaľ nariadené žiadne pojednávanie. Dĺžka trestného konania sťažovateľov od vznesenia obvinenia do podania ústavnej sťažnosti v súdnom konaní trvá deväť rokov.

II.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení skonštatoval nečinnosť súdu, no ospravedlnil ju nepriaznivou personálnou situáciou, nadmernou zaťaženosťou súdu a pandemickou situáciou. Súd tiež poznamenal, že spisový materiál je náročný na preštudovanie z dôvodu jeho obsiahlosti (1 616 strán), pričom jeho súčasťou sú aj utajované prílohy (6 zväzkov).

5. Sťažovatelia vo svojom ďalšom podaní uviedli, že súdny spis je síce obsiahly, avšak do počtu strán sú započítané všeobecné metodické usmernenia a interné normatívne akty. Sťažovatelia

žiadajú ústavnej sťažnosti vyhovieť a pridržiajú sa v plnom rozsahu skutkových a právnych argumentov obsiahnutých v ústavnej sťažnosti.

III.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

7. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že základné právo na konanie bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02).

8. Vec sťažovateľov nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pretože išlo o trestnú agendu, ktorá patrí medzi bežnú rozhodovaciú činnosť súdov. V správaní sťažovateľov neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Sťažovatelia nečinnosť okresného súdu urgovali.

9. Výrazný podiel na nepriaznivom stave vybavovania dotknutej trestnej veci má pri vyhodnotení účinnosti dohľadu nepochybne okresný súd. V konaní bolo niekoľko období, počas ktorých došlo k neprimeranej dĺžke konania, pričom od vznesenia obvinenia (20. februára 2012) do podania obžaloby (8. februára 2016) uplynuli štyri roky a od podania obžaloby (8. februára 2016) do podania ústavnej sťažnosti (4. marca 2021) päť rokov. Trestné konanie trvá v celku deväť rokov. Od 25. októbra 2016 sa prerozdelať trestná vec medzi tri senáty a z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že dĺžka konania bola zapríčinená spochybnenou vecnou a miestnou príslušnosťou súdu. Okresný súd dĺžku konania ospravedlňuje nepriaznivou personálnou situáciou, zaťaženosťou súdu, pandemickou situáciou a obsiahlosťou spisového materiálu. V okolnostiach prípadu sťažovateľov je uvedená doba (deväť rokov) neprimeraná a ústavne neakceptovateľná.

10. Obranu okresného súdu, spočívajúcu v argumentácii o zaťaženosť súdu, nemohol ústavný súd akceptovať. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99). Ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020). Ústavný súd môže spoľahlivo konštatovať, že Okresný súd Bratislava I je, čo sa týka včasnosti vybavovania vecí, na ústavnom súde neprimerane často napádaný. Prietahy, nielen čo sa týka počtu konaní, ale aj až extrémnej dĺžky procesov, indikujú až chronický stav. Ústavný súd v tejto súvislosti upozorňuje, že tento rozsiahly

a akútny problém by si vyžadoval od rezortného ministerstva rýchle a efektívne riešenie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv s'ťažovateľov.

IV.

11. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv s'ťažovateľov, kvalifikoval nesústredenú činnosť súdu ako relevantné priet'ahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia okresného súdu nevyplývajú priaznivé vyhliadky, čo sa týka včasnosti vybavenia vecí, a preto ústavný súd o to viac doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

12. S'ťažovatelia sa domáhali aj primeraného finančného zadosťučinenia každému z nich po 5 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná s'ťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť s'ťažovateľov s postupom okresného súdu, ktorý vo veci dosiaľ nerozhodol. S ohľadom na tieto skutočnosti bolo s'ťažovateľom podľa čl. 127 ods. 3 ústavy každému z nich priznané primerané finančné zadosťučinenie 1 000 eur. Ústavný súd prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

13. Vzhľadom na to, že ide o právne zastúpenie viacerých (5) s'ťažovateľov, základná sadzba sa znižuje u každého zo s'ťažovateľov podľa § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) o 50 % (90,58 eur jeden úkon právnej služby), pretože konanie pred ústavným súdom má špecifický charakter, ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia za jedného s'ťažovateľa, a teda za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej s'ťažnosti) v sume dvakrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur a 20% DPH. Ústavný súd za vykonaný úkon (replika) nepriznal náhradu trov konania, pretože v ňom neboli uvedené nové skutočnosti. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 460,89 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu